

ПРОГРАМ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА
МЛАДИХ У ГРАДСКОЈ ОПШТИНИ ЛАЗАРЕВАЦ
ЗА ПЕРИОД 2026.-2028. ГОДИНЕ

САДРЖАЈ

Одељак 1	Увод
1.1	Уводна реч Председника Градске општине Лазаревац
1.2	Субјекти одговорни за израду Програма
1.2.1	Канцеларија за младе
1.2.2.	Радна група за израду програма за унапређење положаја младих
1.3.	Циљна група
1.4.	Методологија рад
Одељак 2	Стратешки и правни оквир
Одељак 3	Принципи и вредности
Одељак 4	Опис постојећег стања
4.1.	Географски подаци
4.2.	Демографски подаци
4.3.	Анализа кључних актера
4.4.	Анализа ресурса
4.4.1.	Подршка Градске општине Лазаревац младима у општини
4.5.	СВОТ анализа
4.6.	Анализа потреба младих
4.7.	Кључна питања и проблеми положаја младих
4.8.	Консултативни процес и поступак јавне набавке
Одељак 5	Визија
Одељак 6	ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ
6.1	Приоритети у унапређењу положаја младих
6.2	Општи циљ
6.3.	Посебни циљ
Одељак 7	Механизми имплементације
Анекс	Акциони план за реализацију Програма

1.1 Уводна реч Председника Градске општине Лазаревац

Пред вама је локални Програм за унапређење положаја младих Градске општине Лазаревац за период 2026-2028. године, документ који није настао само зато што је то наша обавеза, већ зато што смо чули вас. Ваш глас, ваша енергија, па и ваше незадовољство показали су нам колико су потребе младих стварне и важне. Овај програм је начин да ту будућност обликујемо заједно.

Желимо да поставимо смернице развоја локалне политике младих, као и да сходно потребама које су мапиране истраживањем, поставимо циљеве. На овај начин постављамо темеље за унапређење квалитета живота младих у областима образовања, запошљавања, здравља, културе, учешћа у друштвеном животу. Наш циљ је да Лазаревац буде средина у којој млади остају, стварају будућност за себе и своје породице. Имплементација мера из овог плана је заједничка одговорност свих нас-локалне самоуправе, институција, организација па и самих младих.

Млади чине значајан део популације наше општине и сматрамо их кључним ресурсом будућности. Определили смо се за одговорну и савремену политику према младима, засновану на законским оквирима Републике Србије, Стратегији за младе и развојним приоритетима наше општине.

Полазећи од ових начела, израђен је нови Програм за унапређење положаја младих Градске општине Лазаревац. Израдом овог документа и радом Канцеларије за младе показујемо посвећеност стварању услова за квалитетнији, безбеднији и подстицајнији живот младих. Истовремено, желимо да нагласимо да је овај програм само почетак нашег заједничког деловања. Вредност Програма за унапређење положаја младих мериће се успешном применом у наредним годинама и учешћем младих у процесима одлучивања. Канцеларија за младе ће наставити да подстиче укључивање младих у друштвене токове, информисање, развој пројеката и све активности које доприносе унапређењу њиховог положаја.

**ПРЕДСЕДНИК
ГРАДСКЕ ОПШТИНЕ ЛАЗАРЕВАЦ
Томислав Рикановић**

1.2. Субјекти одговорни за Програма

1.2.1. Канцеларија за Младе

Скупштина Градске општине Лазаревац је донела Одлуку о Управи градске општине Лазаревац („Службени лист града Београда“ бр. 120/2016, 5/2017, 30/2018, 20/2019 и 122/2019). Одлуком је предвиђено да се у оквиру Одељења за заштиту животне средине, спорт и омладину образује Канцеларија за младе Градске општине Лазаревац (даље у тексту: Канцеларија за младе). Канцеларија за младе образована је 14.12.2022. године као посебна ужа организациона јединица у оквиру Одељења за заштиту животне средине, спорт и омладину. У Канцеларији за младе систематизована су три радна места. Предвиђено је да се на њих распореди четири службеника.

Канцеларија за младе представља организациону јединицу Управе градске општине Лазаревац у којој су утврђене процедуре и системи којим ће се креирати и спроводити локална политика за младе. Канцеларија за младе је институционални оквир сервис младих грађана и грађанки ГО Лазаревац, која пружа институционални оквир кроз који млади могу да утичу на одлуке које се директно тичу њих, као и на одлуке које се тичу целокупне локалне заједнице. Такође, Канцеларија за младе, сходно Закону о младима, је истовремено и сервис младих грађана и грађанки који би требало да обезбеди услове за активно укључивање младих у живот и рад друштвене заједнице, оснаживање младих, пружање подршке организовању различитих друштвених активности младих, учењу и креативном испољавању потреба младих.

Основни циљеви Канцеларије за младе су:

- Спровођење активности који би требало да утичу на побољшање стандарда младих;
- Афирмација активног учешћа младих у друштву, преузимање иницијативе и учествовање у процесима креирања бољег друштва;
- Едукација младих по различитим питањима (неформално образовање, интеркултурално учење, здравље, екологија, поштовање људских права и други облици едукације);
- Помоћ младима у њиховој професионалној оријентацији;
- Пружање подршке иницијативама и пројектима младих;
- Промовисање спорта и здравог, стабилног и одговорног начина живота;
- Подржавање активне сарадње и умрежавања у оквиру локалне заједнице: школа, невладиних организација, спортских и омладинских клубова и организација;
- Афирмисање различитих културних вредности, разумевања, толеранције и сагледавање проблема младих свих националности и њихово решавање;
- Унапређење основних и традиционалних друштвеног живота;
- Промовисање значаја волонтерског рада.

Задаци Канцеларије за младе односе се на:

- Организовани приступ проблемима младих;
- Промовисање рада са младима;
- Пружање подршке младима у сарадњи са образовним, културним и другим институцијама, невладиним организацијама, кроз активно укључивање младих у друштвене токове;
- Објективно и правовремено информисање младих;
- Неформално образовање младих;
- Пружање логистичке подршке у реализацији пројеката младих;
- Подстицање и вредновање достигнућа младих у различитим областима;
- Унапређивање могућности за квалитетно организовање слободног времена младих;
- Унапређење безбедности младих;

- Припрему и праћење реализације Програма за унапређење положаја младих и других докумената јавне политике у којима су одређени сегменти посвећени унапређењу положаја младих у Градској општини Лазаревац.

Оснивањем Канцеларије, млади Градске општине Лазаревац добили су разумевање и подршку и подстицај на активно учешће у животу локалне заједнице. Канцеларија би требало да допринесе уважавању интереса и потреба младих, да заступа њихова права пред органима општине и омогући им приступ информацијама од значаја за унапређење њиховог положаја. Канцеларија поседује материјалне и техничке ресурсе и физички простор који би требало да омогуће реализацију пројеката, иницијатива и идеја младих.

У процесу израде Програма за унапређење положаја младих у Градској општини Лазаревац за период 2026. – 2028. године, Канцеларија за младе је била координатор свих активности током процеса израде и дала је техничку подршку Радној групи за израду Програма у припреми нацрта Програма. Канцеларија је организовала истраживање потреба младих у Градској општини Лазаревац, како би мишљење младих било узето у обзир приликом дефинисања циљева, мера и активности у Програму. Канцеларија је организовала процес консултација са младима и њиховим неформалним групама, удружењима и другим организацијама у вези предлога циљева, мера и активности у Програму, а такође је учествовала у организацији поступка јавне расправе о предлогу Програма за унапређење положаја младих у Градској општини Лазаревац за период 2026. – 2028. године.

1.2.2. Радна група за израду Програма за унапређење положаја младих

Веће Градске општине Лазаревац на седници одржаној дана 13.09.2024. године донело је Одлуку о образовању Радне групе за израду Локалног акционог плана за младе у Градској општини Лазаревац за период 2025. – 2027. године. Због одређених објективних проблема у процесу израде планског документа, усклађивања планског документа са Законом о планском систему Републике Србије („Службени гласник РС”, број 30/18) и Уредбом о методологији израде докумената јавних политика („Службени гласник РС”, број 20/25), Веће Градске општине Лазаревац на седници одржаној дана 05.11.2025. године донело је Одлуку о образовању Радне групе за израду Програма за унапређење положаја младих Градске општине Лазаревац за период 2026. – 2028. године. Радну групу су чинили:

1. Анђела Пејовић, заменик Председника градске општине Лазаревац - председник Радне групе;
2. Лазар Мандић, представник Центра за културу Лазаревац - заменик председника Радне групе;
3. Нина Петровић, представник Градског центра за социјални рад у Београду Одељења Лазаревац - члан;
4. Јасмина Иванковић, представник Библиотеке „Димитрије Туцовић” Лазаревац - члан;
5. Снежана Ранђић, представник ЕПС АД Београд - Огранак РБ Колубара Лазаревац - члан;
6. Биљана Шијаковић, представник Гимназије Лазаревац - члан;
7. Тијана Иванковић, представник Актива директора основних и средњих школа са територије Градске општине Лазаревац - члан;
8. Марина Савић, представник Националне службе за запошљавање Филијале Београд Испоставе Лазаревац - члан;
9. Јелена Петронијевић, представник Црвеног крста Лазаревац - члан;
10. Драган Баковић, представник Полицијске станице Лазаревац - члан;
11. Милена Радовановић, представник Дома здравља „Др Ђорђе Ковачевић” Лазаревац - члан.

1.3. Циљна група коју обухвата Програм за унапређење положаја младих

Овај план усмерен је ка младима од 15 до 30 година и одговара на потребе младих у Лазаревцу. Један од циљева Програма је да одговори на савремене изазове са којима се млади суочавају, као што су:

- Честе промене у друштву, што захтева флексибилност, прилагодљивост и покретљивост;
- Проналажење сигурне „почетне тачке“ за индивидуални развој, засноване на вредностима, самосвести и самопоуздању;
- Конструктивна контрола технолошког напретка кроз приступ новим знањима и вештинама;
- Борба против изолованости, кроз развој осећаја припадности и идентитета и стицање признатог места у друштву;
- Стварање осећаја корисности кроз допринос развоју локалне и шире заједнице;
- Увиђање важности сарадње и тимског рада.

Младост, као животно раздобље, различито је одређено и дефинисано од стране различитих светских, европских и националних институција и организација. Кад се говори о младима у Европи, углавном се мисли на узраст између 15 и 29 године. Република Србија сматра младима особе у животном раздобљу од 15 до 30 година. Сматра се да је то период живота када је потребна организована подршка да би особе у том добу нашле адекватно место у друштву и биле корисни чланови заједнице, у којој могу да остваре и своје индивидуалне амбиције.

Програм за унапређење положаја младих у Градској општини Лазаревац је настојао да предвиди такве циљеве, мере и активности који би требало да се унапреди положај младих са територије општине без икакве дискриминације засноване на полној, социјалној, националној, верској, сексуалној, политичкој и свакој другој припадности.

1.4. Методологија Рада

Процес израде Програма за унапређење положаја младих у Градској општини Лазаревац инициран је и вођен у сарадњи са Немачком међународном агенцијом за сарадњу (ГИЗ) и Кровном организацијом младих Србије (КОМС). Целокупност процеса израде Програма пратио је и усмеравао стручни консултант ГИЗ-а чиме се постигла усаглашеност са *Стратегијом за младе у Републици Србији за период 2023. - 2030. године*, осталим националним стратешким и планским документима, као и развојним и планским документима града Београда.

Израда Програма је методолошки заснована на партиципативном приступу, који подразумева директну укљученост свих заинтересованих страна у току трајања целокупног процеса. Партиципативни приступ у изради не односи се само на заједничку израду планског документа и пратећих анекса, већ омогућава шире учешће заједнице у идентификацији, активирању и координацији партнерстава за имплементацију појединих активности и пројеката.

Разлог за увођење партиципативне методе је пре свега практичне природе. Без партиципативног приступа често се локалним заједницама намећу обавезе да спроведу одређене активности, иако сама заједница није била укључена у тај пројекат. На крају, партиципативни приступ побољшава квалитет донетих одлука тако што омогућава:

- Базу знања за одговоран процес доношења одлука заснованих на чињеницама;
- Широку базу подршке за донесене одлуке;
- Колективно власништво над проблемима и решењима проблема;
- Јачање локалних капацитета за имплементацију пројеката;

- Повратне информације за руководство.

Процес израде Програма за унапређење положаја младих састојао се из више фаза:

- **Прва фаза** је обухватила формирање Радне групе и дефинисање основних принципа и вредности на којима сам програм почива.

- **У другој фази** установљен је контекст Програма, израдом анализе стања у Градској општини Лазаревац. Анализа стања је обухватила профилисање заједнице и то првенствено из визуре положаја и проблема младих. У овој фази урађен је географски и демографски профил заједнице, затим анализа кључних актера и расположивих ресурса, као и SWOT анализа. Такође, у овој фази спроведено је посебно истраживање младих о њиховим потребама. Резултати тог истраживања битно су допринели дефинисању положаја младих у заједници. На основу резултата добијених у овој фази, урађен је пресек стања и положаја младих у локалној заједници.

- **У трећој фази**, а на основу утврђених резултата, дефинисани су стратешки правци и приоритети, циљеви, мери и активности Програма.

- **У четвртој фази** су дефинисани детаљни акциони планови за сваку годину Програма, са конкретним активностима, одговорним субјектима, роковима и финансијским средствима за спровођење утврђених активности.

- **У петој фази** дефинисани су механизми спровођења програма, дефинисани начини и тело за мониторинг и евалуацију, као и модалитети промоције.

Важно је нагласити да су и други релевантни субјекти, са различитим улогама и функцијама, били су укључени у процес израде Програма, почев од фазе планирања па до фазе дефинисања реализације утврђених циљева, мера и активности. Свим заинтересованим странама у Општини дата је могућност да дају своје предлоге у вези Програма.

После спровођења консултативног процеса и поступка јавне расправе, Веће Градске општине Лазаревац је утврдило предлог Програма за унапређење положаја младих у Градској општини Лазаревац за период 2026. – 2028. године и доставило га Скупштини Градске општине Лазаревац на разматрање и усвајање.

Одељак 2 Стратешки и правни оквир

Позитивно законодавство релевантно за област омладинске политике, како на државном тако и на локалном нивоу, у Републици Србији обухвата следеће законе:

- **Закон о планском систему Републике Србије** („Службени гласник РС”, број 30/18);

Овим законом се уређује плански систем Републике Србије, односно управљање системом јавних политика и средњорочно планирање, врсте и садржина планских докумената које у складу са својим надлежностима предлажу, усвајају и спроводе сви учесници у планском систему, међусобна усклађеност планских докумената, поступак утврђивања и спровођења јавних политика и обавеза извештавања о спровођењу планских докумената, као и сходна примена обавезе спровођења анализе ефеката на прописе и на вредновање учинака тих прописа. Предметним законом је - поред осталог, уређен појам, структура и садржина докумената јавних политика, без обзира на ниво власти на којем се доносе. У конкретном случају, Програм за унапређење положаја младих у Градској општини Лазаревац, као најзначајнији документ јавне политике на локалном нивоу у предметној области), донет је на основу одредаба наведеног закона и то:

- у складу са чланом 13. Закона о планском систему у погледу структуре обавезних елемената које стратегија треба да садржи;
- у складу са чланом 23, у погледу усклађености са планским документима донетим на републичком нивоу, при чему се водило рачуна о надлежностима ГО Лазаревац у домену планирања, прописаних Уставом и законом и актима Града Београда;
- у складу са чланом 38, којим је прописано да документ јавне политике јединице локалне самоуправе усваја скупштина јединице локалне самоуправе, изузев уколико је другачије прописано посебним законом.

- **Закона о младима** („Службени гласник РС”, број 50/11).

Овим законом се дефинишу оквири и услови за подршку младима у организовању, друштвеном деловању, развоју и остваривању потенцијала на личну и друштвену добробит, структуре омладинског сектора, права, обавезе и одговорности у зависности од одговарајућег нивоа власти, афирмација аутономије омладинских удружења, удружења за младе, савеза и кровних савеза.

Закон о младима по први пут јасно дефинише јавни интерес у областима омладинског сектора на републичком, покрајинском и локалном нивоу. Када је у питању локални ниво, Закон о младима утврђује да се финансирање потреба и интереса младих у јединици локалне самоуправе врши у складу са интересима и потребама сваке ЈЛС посебно, као и њеним економским могућностима. Нарочито је исказана важност остваривања потреба и интереса младих у областима омладинског сектора када се ради о обезбеђивању услова за учешће младих у изради и спровођењу локалног акционог плана за младе, подстицању младих да активно учествују у друштвеним токовима кроз афирмацију и подршку омладинским активностима, омладинском раду и неформалном образовању, оснивању и раду канцеларија за младе, клубова за младе, омладинских центара и др, подстицању младих да учествују у спровођењу омладинске политике, укључујући изградњу капацитета њихових удружења и савеза, као и стварање

услова за активно и квалитетно провођење слободног времена младих, бављење спортом, неговање здравих и безбедних стилова живота, спровођење волонтерских активности, организацију обука, семинара и манифестација од значаја за запошљавање и усавршавање младих, те и других видова организованог и смисленог учешћа младих у раду јавних институција (на пример школски и студентски парламенти). Јасно је утврђено и да се средства за остваривање наведених, као и других, потреба и интереса младих обезбеђују у буџету ЈЛС.

- **Статут Градске општине Лазаревац** („Службени лист града Београда“ број 43/2008 и 88/2019)

Статут Градске општине Лазаревац утврђује послове градске општине и надлежни орган за доношење аката из надлежности градске општине. Према члану 12. став 1. тачка 16) Статута, градска општина у складу са Стаутом града Београда, спроводи стратегију и акциони план политике за младе града; доноси акциони план за младе градске општине, у складу са стратегијом и акционим планом града; може да оснује, прати и обезбеђује функционисање Канцеларије за младе;

Међународни и домаћи документи јавне политике од посебне важности за спровођење омладинске политике и саме Стратегије унапређења положаја младих у граду Београду и Градској општини Лазаревац су следећи:

- **Стратегија Европске уније за младе за период 2019 – 2027**

Савет Европске уније је усвојио Стратегију Европске уније за младе за период 2019 – 2027 (2018/С 456/01) којом се пружа оквир циљева, приоритета, кључних подручја и мера за сарадњу у оквиру политике за младе, који је намењен свим релевантним чиниоцима, уз дужно поштовање њихове надлежности и начела супсидијарности.

Реализацијом активности планираних Стратегијом се тежи стварању услова који ће омогућити:

- пружање подршке младим људима да изграде сопствени живот, уз подстицање њиховог личног развоја и аутономије, повећање отпорности младих на изазове и пружање подршке у изградњи животних вештина како би функционисали у свету који се постојано мења;
- подстицање младих да буду активни грађани и стварање услова који ће им то омогућити, грађана који су солидарни и носиоци позитивних промена које су усаглашене са вредностима ЕУ и европским идентитетом;
- унапређења политика које имају утицај на младе у свим секторима, посебно у области запошљавања, образовања, здравља и социјалне инклузије;
- допринос у искорењивању сиромаштва младих и свих форми дискриминације, уз подстицање социјалне инклузије.

- **Стратегија за младе у Републици Србији за период од 2023. до 2030. године** („Службени гласник РС“, број 9/23). *Стратегија за младе у Републици Србији за период од 2023. до 2030. године* садржи један општи циљ – „Унапређен квалитет живота младих“. У оквиру општег циља, предвиђено је 5 посебних циљева и то:
 - Посебан циљ 1 – „Омладински рад је стандардизован у систему неформалног образовања и континуирано се спроводи“
 - Посебан циљ 2 – „Просторни капацитети и услуге за спровођење омладинске политике су унапређени и функционални у свим ЈЛС“
 - Посебан циљ 3 – „Млади су активни учесници друштва на свим нивоима“

- Посебан циљ 4 – „Млади имају равноправне могућности и подстицаје да развијају своје потенцијале и компетенције, који доводе до социјалног и економског осамостаљивања“
- Посебан циљ 5 - „Створени услови за здраво и безбедно окружење и социјално благостање младих“

За реализацију сваког од посебних циљева, у Националној стратегији су предвиђене су мере за њихово остварење, као и анализа њихових ефеката.

- **Стратегија развоја здравља младих у Републици Србији** („Службени гласник РС”, број 104/06), која у погледу унапређења здравља младих, укључујући и оспособљавање младих за бригу о сопственом здрављу, препознаје неколико кључних опредељења као што су:

- промоција здравља младих и примарна превенција;
- развој партнерских односа и јачање законске регулативе.

У овој стратегији, нарочито је истакнута потреба да се свим младим људима обезбеди сет здравствених услуга које су: поверљиве и квалитетне, засноване на потребама младих, а које обављају мотивисани, пријатељски расположени и едуковани здравствени радници у безбедном окружењу за младе и у чијем планирању, спровођењу, праћењу и оцењивању млади имају кључну улогу.

- **Стратегија запошљавања у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године**, за свој општи циљ има *Успостављен стабилан и одрживи раст запослености заснован на знању и достојанственом раду*, чији ће се степен достизања између осталог мерити и повећањем стопе запослености и стопе активности младих жена и мушкараца, као и смањењем стопе незапослености младих жена и мушкараца. Поред наведеног, посебан циљ - *Унапређен положај незапослених лица на тржишту рада*, предвиђа умањење стопа NEET за младе, као и платног јаза између младих мушкараца и жена. Наведена стратегија, као посебну меру предвиђа *Побољшање положаја младих на тржишту рада*, а поред ње предвиђа и унапређење услуга каријерног вођења и саветовања за младе, унапређење заштите младих са статусом детета без родитељског старања, односно незапослених младих који су били у домском смештају, хранитељским и старатељским породицама, унапређење и проширење обука и радних пракси за повећање запошљивости младих, итд.

- **План развоја града Београда до 2027. Године**

План развоја града Београда до 2027. године у делу развојног приоритета: *Унапређење друштвене кохезије, отворености и једнакости*, предвидео је приоритетни циљ: *Град за младе*. У оквиру наведеног циља предвиђене су следеће мере:

- Образовање младих;
- Запошљавање и предузетништво младих;
- Здравље младих и социјална политика према младима;
- Култура и информисање младих;
- Активизам и волонтеризам младих;
- Слободно време и мобилност младих;
- Безбедност младих,

Одељак 3 Принципи и вредности

Радна група за израду Програма, у току свог рада утврдила је предлог мера за унапређење положаја младих у општини, користити принципе на којима је заснована *Стратегија за младе у Републици Србији*, који произлазе из вредносног система чији су основ Устав Републике Србије, Универзална декларација о људским правима, Конвенција УН о правима детета са Протоколима, Конвенција Савета Европе о људским правима и основним слободама и Међународни пакет о грађанским и политичким правима.

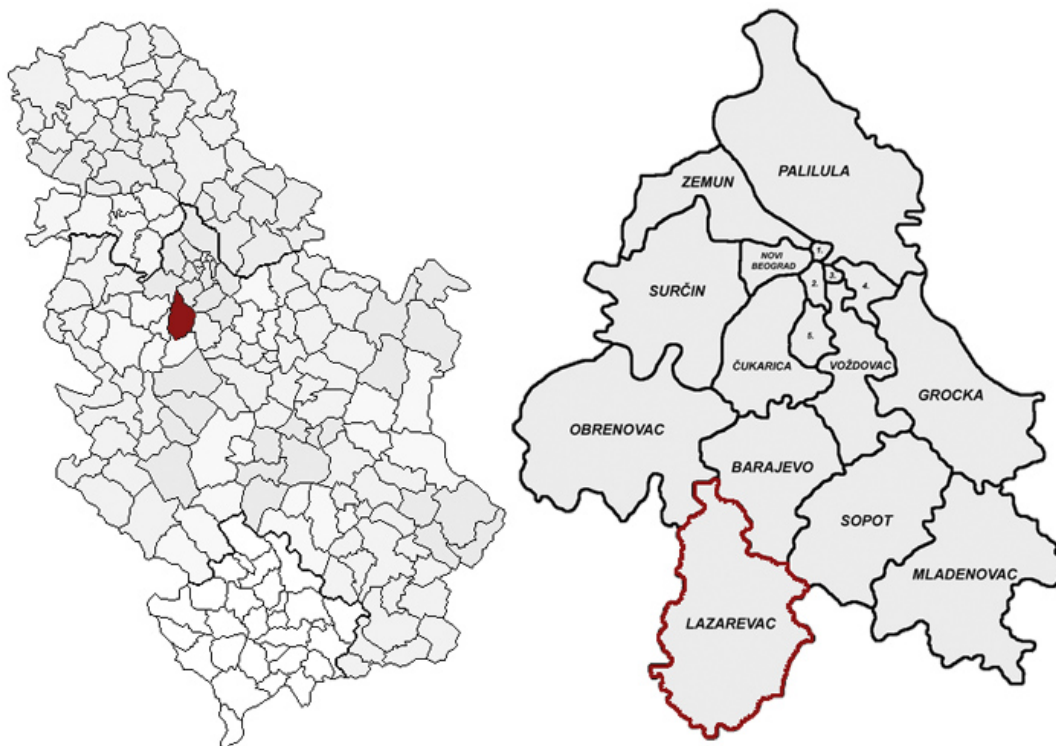
Принципи Програма за унапређење положаја младих у Градској општини Лазаревац су:

- **Поштовање људских права** – Обезбеђује се да сви млади имају иста права без обзира на пол, расну и националну припадност, религијско и политичко опредељење, сексуалну оријентацију, социјални статус, као и функционалне сметње/инвалидитет. Овим принципом обезбеђују се равноправне могућности за развој младих засноване на једнаким правима, а у складу са потребама, властитим изборима и способностима.
- **Равноправност** – Омогућава се да сви млади имају право на једнаке шансе, на информисање, на лични развој, доживотно учење, запошљавање у складу са разноврсним сопственим карактеристикама, изборима и способностима. Обезбеђује се поштовање родне равноправности, недискриминације, слободе, достојанства, безбедности, личног и друштвеног развоја младих.
- **Одговорност** – Подстиче се и развија одговорност оних који раде са младима, као и преузимање одговорности младих за учешће у решавању питања која се тичу њиховог положаја,
- **Доступност** – Уградњом овог принципа у Програм препознају се и уважавају капацитети младих као важног друштвеног ресурса и исказује се поверење и подршка њиховим потенцијалима, кроз гесло: «Млади знају, могу, умеју!». Омогућава се и обезбеђује доступност свих ресурса младима. Обезбеђују се услови за очување здравља младих и квалитетно спровођење слободног времена. Афирмише се и стимулише постепено увођење и развијање инклузивног образовања на свим нивоима.
- **Солидарност** – Развија се интергенерацијска солидарност и улога младих у изградњи демократског грађанства. Подстичу се сви облици вршњачке солидарности, подстиче се култура ненасилја и толеранције међу младима.
- **Сарадња** – Подржава се и обезбеђује слобода удруживања и сарадња са вршњацима и подстиче интергенерацијска сарадња, на локалном, националном и међународном нивоу.
- **Активно учешће младих** – Обезбеђују се права, подршка, средства, простор и могућност како би млади учествовали у процесу доношења одлука, као и у активностима које доприносе изградњи бољег друштва.
- **Интеркултурализам** – Омогућава се поштовање различитости у свим областима људског живота, толеранција, као и афирмација уметничких и креативних приступа усмерених на неговање и развијање интеркултуралног дијалога међу младима.
- **Целоживотно учење** – Промовише се целоживотно учење у којем се афирмишу знање и вредности и омогућава стицање компетенција. Обезбеђује се повезивање формалних, неформалних и информалних облика образовања и развијање и успостављање стандарда у образовању.
- **Заснованост** – Обезбеђује се да сви стратешки концепти, принципи и активности који се односе на младе буду засновани на утемељеним и релевантним подацима и резултатима истраживања о младима.

4.1. ГЕОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Положај и границе: Градска општина Лазаревац заузима веома повољан географски положај. Налази се на 55 км југозападно од Београда. Простире се између 44°16' и 44°34' СГШ и 20° 11' и 20° 28' ИГД. Лазаревац лежи на прелазу из горње у доњу Колубару на надморској висини од 147m. Обухвата 34 насеља. Лазаревац је највеће насеље и представља управни и економско-културни центар општине.

Градска општина Лазаревац је једна од седамнаест градских општина града Београда и према површини спада у четири највеће београдске општине. Она обухвата територију од 384 km². Административно, општина се граничи са три београдске општине (Обреновац, Барајево и Сопот), са три општине из Колубарског округа (Лајковац, Љиг и Уб) и са једном општином Шумадијског округа (Аранђеловац).

Слика 1. Положај општине Лазаревац у Републици Србији и региону Београда

Геоморфолошке карактеристике: Подручје на коме се налази Градска општина Лазаревац има равничарско бреговит карактер. Око река се простиру плитке речне долине. Најмања Туријска, средња Пештанска, и највиша уз речицу Оњег. Највећа равница је уз реку Колубару. Изнад поменутих равница уздижу се брда и побрђа: Враче брдо, Човка, Стубички, Брајковачки и Крушевачки вис, Старац, Парлог, Кик, Караула, Креница и на крајњем северу Коса и Радовница. Југозападно и јужно изнад ове области се уздижу планине, Суворор и Рудник, југоисточно Венчац и Букуља, источно Космај а Авала североисточно.

Хидролошке карактеристике: Колубара је гранична река и од средњег тока до ушћа тече равницом, са веома благим падом ка реци Сави. Настаје у граду Ваљеву од

речица Јабланице и Облице. Њене притоке су речице: Љиг, Лукавица, Пештан, Турија и Бељаница. У овој области има доста извора, разних минералних вода, у категорији олигоминералних сулфидних хипотерми. Због својих специфичних физичко-хемијских карактеристика може се користити у бањске терапијске сврхе, купањем на одговарајућој температури код многих реуматских обољења.

Клима: Општина Лазаревац се налази у умереном – континенталном климатском појасу. Средња годишња температура ваздуха износи 11.4 степена Целзијусових. Просечно годишње на овом подручју падне око 600мм воденог талога. У позну јесен и током зиме дувају северо-западни и источни ветрови умереног интензитета.

Природни ресурси: У јужном и средишњем делу области има доста руда. Област је надалеко чувена по Рударском басену Колубара. Остала природна богатства овог краја су: диатомејска земља у Барошевцу, каолинска глина у Рудовцима, кварцни песак “стакларац” у Зеокама, гранит у Брајковцу. У доњем току реке Колубаре, према Барајеву има и земног гаса.

Биљни и животињски свет: Од високих растиња заступљени су цер и граница (модификација храста), затим буква и граб. Постоје читаве оазе багремове и липове шуме, а чести су: топола, брест, јасен и клен. Од жбунастог растиња су најчешћи: дрен, трњина и глог.

Некада у изобиљу, а сада у природним резерватима могу се видети: дивље свиње, лисице и зечеви. Од птица највише су заступљни врапци, славуји, фазани, голубови, гугутке, чворци, ласте, роде, патке, гуске, сове и јастребови.

4.2 ДЕМОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Број становника: Према последњем **званичном попису** становништва 2022. године, у 34 насеља општине Лазаревац живи 55.146 становника.

Старосна структура: Попис из 2022. године показује да је у старосној пирамиди најбројнији контингент становништва је у старосној групи од 65 до 69 година (7,81%). Индекс старења (однос броја становника старијих од 60 година према броју становника млађем од 20 година) је 130% што представља забрињавајући податак и указује да општина Лазаревац има проблем демографског старења.

Број младих у општини Лазаревац 2022. године износио је 8.811 што чини 16% укупне популације.

Природни прираштај 2022. године био је негативан (-4,7%).

Образовна структура у општини није повољна. На попису 2022. у популацији старијој од 10 година 0,44% становништва је неписмено. Анализа образовне структуре становништва према школској спреми показује да 4,8% становништва старијег од 15 година чини становништво без школске спреме и незавршеног основног образовања. У популацији старијој од 15 година највеће учешће има становништво са завршеним средњим (62%) и основним образовањем (17%). Више и високо образовање стекло је 16% становника.

Радни контингент (жене и мушкарци 15-64 год.) чини 63 % укупне популације. Укупан број активних лица је 24.025 према попису 2022.

Број домаћинстава: Према попису 2022. од укупног броја домаћинстава у општини Лазаревац је 20.426. Највише је једночланих – 5.344 (26%). Просечан број чланова домаћинства је 2,7.

4.3. АНАЛИЗА КЉУЧНИХ АКТЕРА

4.3.1. Локална самоуправа – најбитнији актер развоја омладинске политике

Градска општина Лазаревац, преко својих органа, у складу са Уставом и Статутом Града Београда: доноси статут буџет и завршни рачун, доноси програме и спроводи пројекте развоја, доноси стратегије од локалног значаја, даје мишљење за просторне урбанистичке планове, стара се о одржавању комуналног реда, спроводи прописе којима се уређује комунални ред осим за обављање јавног линијског превоза путника, зоохигијене, обезбеђивања јавног осветљења, врши инспекцијски надзор у комуналној области и обезбеђује организационе, материјалне и друге услове за обављање комуналних делатности; прати стање и предузима мере за заштиту и унапређење животне средине; прати стање и стара се о одржавању (осим капиталног) дечијих вртића; утврђује мере и активности заштите и безбедности деце, односно ученика; обезбеђује средства за финансирање/суфинансирање посебних програма из области јавног здравља; постиже развој културно-уметничког стваралаштва и аматеризма на свом подручју и обезбеђује услове за одржавање културних манифестација; финансира/суфинансира изградњу и одржавање спортских објеката и програма којима се задовољавају потребе грађана у области спорта; може основати установе културе и у области спорта; спроводи националну Стратегију за младе и акциони план политике за младе града; утврђује акциони план политике за младе; обезбеђује услове за реализацију програма установа и удружења младих и удружења за младе, може да оснује савет за младе и Канцеларију за младе, прати и обезбеђује функционисање Канцеларије за младе; стара се о развоју угоститељства, занатства, туризма и трговине на свом подручју и може основати туристичку организацију; одређује, односно одобрава продајно место на којем се обавља трговина на мало ван продајног објекта; спроводи мере заштите, коришћења и уређења пољопривреног земљишта, може учествовати у финансирању противградне заштите; образује пољочуварску службу; организује рад и води Регистар стамбених заједница и решава по жалби на закључак Регистратора; учествује у доношењу плана и програма развоја система и заштите и спасавања; образује Штаб за ванредне ситуације; израђује и усклађује процену ризика од катастрофа и управљању у ванредним ситуацијама и доноси планове заштите и спасавања; управља стварима у јавној својини Града Београда на којима има право коришћења; обезбеђује пружање правне помоћи грађанима за остваривање њихових права; образује органе, организације и службе за потребе градске општине и уређује њихову организацију и рад; уређује организацију и рад мировних већа; помаже развој различитих облика самопомоћи и солидарности са лицима са посебним потребама, подстиче активности и пружа помоћ организацијама особа са инвалидитетом и другим социјално-хуманитарним организацијама као и старијим лицима; стара се о остваривању, заштити и унапређењу људских права и индивидуалних и колективних права припадника националних мањина и етничких група; може да установи локалног омбудсмана; стара се о јавном обавештавању о питањима од значаја за живот и рад грађана; уређује и обезбеђује употребу имена, грба и другог симбола градске општине; доноси план детаљне регулације за подручје градске општине које се налази ван обухвата Генералног урбанистичког плана за Београд; Градска општина Лазаревац отуђује и даје у закуп грађевинско земљиште у јавну својину, доноси решење у првом степену о грађевинској дозволи за изградњу објеката до 5.000 m² бруто развијене грађевинске површине; издаје грађевинску дозволу за изградњу саобраћајница и објеката линијске, односно комуналне инфраструктуре на свом подручју; издаје информацију о локацији и локацијске услове, потврђује пројекте парцелације и препарцелације за подручје градске општине; издаје решење о озакоњењу објеката до 3.000 m² бруто развијене грађевинске површине; уређује и обезбеђује обављање послова који се односе на изградњу, реконструкцију, одржавање, заштиту, коришћење, развој и управљање некатегорисаним путевима; обезбеђује коришћење пословног простора којим управља и врши надзор над коришћењем истог; обезбеђује заштиту права пацијената за здравствену услугу коју пружа дом здравља; одлучује о називима

улица, тргова, заселака и других делова насељених места и о подизању споменика, постављању спомен-плоча или скулптуралних дела на свом подручју.

Органе Градске општине Лазаревац чине: Скупштина градске општине, Председник градске општине, Веће градске општине и Управа градске општине са девет одељења, четири службе и кабинетом (Одељење за управу, Одељење за финансије, Одељење за имовинско-правне послове, Одељење за урбанизам и грађевинске послове, Одељење за комуналне и стамбене послове, Одељење за инспекцијске послове, Одељење за образовање, културу и социјална питања, Одељење за инвестиције и развој, Одељење за заштиту животне средине, спорт и омладину, Служба за заједничке послове, Служба за скупштинске послове, послове извршних органа и прописе, Служба за комуникацију и координацију односа са грађанима, Служба правне помоћи и Кабинет председника ГО Лазаревац).

Канцеларија за младе Градске општине Лазаревац формирана је 14.12.2022. године у оквиру Одељења за заштиту животне средине, спорт и омладину. Канцеларија представља примарно тело у Градској општини које се брине о младима. Њени основни циљеви јесу идентификовање потреба и проблема младих и приступање методама њиховог решавања, као и промовисање вредности толеранције, поштовања људских права и равноправности.

4.3.2. образовање

На подручју општине Лазаревац, у оквиру предшколске установе „Ракила Котаров Вука“ у Лазаревцу су у самом граду два објекта и пет депанданаса, као и 24 објекта по месним заједницама. Свих 34 насеља имају основне школе од 1. до 4. разреда, а осмогодишњих школа има укупно 10 (3 у Лазаревцу и по једна у седам већих насеља). На подручју општине постоје три средње школе: **Гимназија**, **Техничка школа „Колубара“** и **Средња музичка школа „Марко Тајчевић“**.

Техничка школа „Колубара“ у Лазаревцу је средња стручна школа која је током свог постојања често мењала назив, јер јој корени датирају још из 1948/49. године када је у Вреоцима постојала као Школа за ученике у привреди. Када се преместила у Лазаревац, добила је и нов назив: Школа за квалификоване раднике. Од школске 1990/91. године постоји и ради под данашњим називом: Техничка школа „Колубара“. Школа данас има близу 940 ученика, 4 подручја рада и 11 образовних профила распоређених у 38 одељења. Поред учионица поседује и савремено опремљене кабинете за стручне предмете, цртаоницу, два амфитеатра, две фискултурне сале.

Гимназија у Лазаревцу је средња школа која је основана 1995. године. Школа има 553 ученика у 2 подручја рада: друштвено-језички и природно-математички смер, распоређених у 20 одељења. Поред учионица поседује и неколико савремено опремљених кабинета.

Средња музичка школа „Марко Тајчевић“ у Лазаревцу је основана 2007. године. Музичка школа реализује образовање и васпитање за образовне профиле музички извођач - вокални инструментални одсек за: клавир, виолину, хармонику, флауту, кларинет, трубу и соло певање. Школа данас има 28 ученика распоређених у 4 одељења. Поред учионица и канцеларија поседује и малу концертну салу.

4.3.3. Здравство

На територији општине Лазаревац налази се Дом здравља „Др Ђорђе Ковачевић“, Специјална болница за ендемску нефропатију и већи број приватних ординација. У девет насеља општине постоје амбуланте које раде у склопу Дома здравља.

Дом здравља “Др Ђорђе Ковачевић” пружа примарну здравствену заштиту становништву на територији општине Лазаревац. Основан је 1953. године. Организационо је подељен на следећи начин: Служба за здравствену заштиту одраслих становника, Служба здравствене заштите жена са породициштем, Служба здравствене заштите деце и омладине, Служба стоматолошке здравствене заштите, Служба здравствене заштите запослених, Служба хитне медицинске помоћи, Служба за специјалистичко-консултативну делатност и Служба за правне, економскофинансијске и техничке послове. Дом здравља “Др Ђорђе Ковачевић” има централни пункт у Лазаревцу, две здравствене станице и то у: Великим Црљенима и Рудовцима и седам амбуланти и то у: Барошевцу, Брајковцу, Вреоцима, Дудовици, Јунковцу, Миросаљцима и Степојевцу..

4.3.4. Запошљавање

Национална служба за запошљавање усклађује понуду и тражњу на тржишту рада, посредује између предузећа, центара за обуку и школа, игра активну улогу у развоју локалних стратегија и програма запошљавања.

Филијала Националне службе за запошљавање је институција која организовано брине о незапосленима општине. Незапослени остварују право на обавештавање о могућностима и условима за запошљавање; посредовање у запошљавању; додатно образовање и обуку; мере активне политике запошљавања; новчану накнаду за време незапослености.

Као и у свим другим филијалама НСЗ-а тако и филијала у Лазаревцу, пружа незапосленим лицима на евиденцији Службе све оне програме који се реализују на подручју целе Републике:

- могућност завршавања бесплатних обука (информатика и страни језик)
- могућност завршавања обука преквалификације и доквалификације
- могућност субвенцирања доприноса за младе до 30 година
- могућност коришћења финансијских средстава НСЗ-а за лица која су заинтересована за покретање сопственог бизниса
- могућности стручног усавршавања и оспособљавања.

Међутим, ови програми не спроводе се у довољној мери, па је у том смислу потребно уложити додатна средства, како би се број незапослених, пре свега младих лица у општини Лазаревац смањио.

На територији општине Лазаревац, према евиденцији НСЗ, број незапослених лица је 1.454, од тога око 76% жена и око 24% младих. Само око 4% незапослених је без квалификација, што указује на повољније стање у односу на раније године и на тренд јачања квалификационе структуре радне снаге.

4.3.5. Социјална заштита

Некадашњи центар за социјални рад Лазаревца данас функционише као одељење Градског центра.

Градски центар за социјални рад основан је 1991. године, када су у њега интегрисани центри за социјални рад 17 градских општина. То је установа социјалне заштите која врши јавна овлашћења у области социјалне и породично-правне заштите. Делатност Центра је социјална заштита, социјални рад и породично правна-заштита, а регулисана је Законом о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне сигурности грађана, Породичним законом, Законом о малолетним учиниоцима кривичних дела и

кривичноправној заштити малолетних лица, Законом о финансијској подршци породици са децом и Одлуком о правима у социјалној заштити Београда.

Поступак за остваривање права грађана Центар води по одредбама Закона о општем управном поступку. Основни облици заштите који се пружају корисницима су: усвојење, старатељство, смештај у установу социјалне заштите или у другу породицу, додатак за помоћ и негу другог лица, помоћ у кући, дневни боравак, материјално обезбеђење, помоћ за оспособљавање за рад и друге услуге социјалног рада.

Централно место делатности центра за социјални рад представља заштита деце и младих. Рад на заштити деце и младих првенствено је усмерен ка следећим групама корисника:

- деци без родитељског старања,
- деци која су жртве злостављања и грубог занемаривања,
- деци и младима из породица са поремећеним односима,
- деци и младима са поремећајима у понашању,
- деци и младима са посебним потребама.

Општинска организација Црвеног крста Лазаревац је масовна, добровољна, хуманитарна, нестраначка, невладина организација грађана на подручју општине Лазаревац. Црвени крст Лазареваца је део јединствене организације Црвеног крста Србије и Црвеног крста Београда.

Задаци Црвеног крста Лазареваца су да ради на:

- васпитању чланова и грађана, а нарочито деце и омладине, у духу хуманизма, узајамности и солидарности;
- организовању и оспособљавању чланства и грађана за деловање у ванредним стањима и у случају непосредне ратне опасности;
- развијању и унапређењу добровољног рада у области социјалне заштите и организовању узајамног помагања грађана;
- сагледавању стања, покретању иницијатива и учествовању у доношењу друштвених решења за спречавање, сузбијање и отклањање узрока социјалних проблема, нарочито оних категорија становништва којима је потребна посебна друштвена брига и заштита;
- окупљању добровољних давалаца крви и ширењу овог покрета у сарадњи са свим друштвеним субјектима;
- оспособљавању и организовању чланства и грађана за очување здравља, а посебно у области прве помоћи, кућне неге и лечења болесника, хигијенско-епидемиолошке заштите, борбе против наркоманије и алкохолизма;
- одговарајућем и правовременом информисању чланства и грађана о раду организације Црвеног крста.

4.3.6. Култура

Центар за културу Лазаревац почео је са радом 1977. године. Центар располаже објектом који се налази у Лазаревцу површине 2.745 m². Поседује универзалну дворану са 566 седишта, савремену глумачку гардеробу, изложбени простор, функционалну учионицу, као и остале пратеће просторије.

Центар за културу обавља следеће делатности:

- рад уметничких установа,
- уметничко и књижевно стваралаштво и сценска уметност,
- делатност музеја, галерија и збирки,
- остале забавне активности,
- образовање одраслих (организовање курсева, радионица, семинара),
- приказивање филмова,
- репродукција видео записа,
- услуге рекламе и пропаганде.

У склопу Центра налази се Модерна галерија површине око 1.110 m² која је физички одвојена од Центра за културу. У галерији се налази стална поставка (Легат Лепе Перовић), као и изложбени простор за текуће програме.

Библиотека „Димитрије Туцовић“ је основана 1949. године. Матичном за општину Лазаревац проглашена је 1966. године. Библиотека располаже објектима у: Лазаревцу, Великим Црљенима, Јунковцу, Рудовцима и Степојевцу укупне површине 1.577 m². Библиотека је 1989. године, поводом 100 година града Лазаревца, основала манифестацију Фестивал хумора за децу. Књижни фонд Библиотеке чини око 130.000 примерака (око 70.000 наслова) и има 2776 чланова узраста од 15 до 30 година. Библиотека данас има 14 запослених.

Установа културе „Прво приградско позориште Лазаревац“ у Лазаревцу основана је 13.02.2009. године. Позориште негује драмски, дечији и луткарски театар, а кроз различите секције (ликовна, драмска, луткарска секција) сарађује и са омладинском популацијом.

Туристичка организација Градске општине Лазаревац основана је са идејом да обавља послове развоја, очувања и заштите туристичких вредности на територији општине Лазаревац. Мисија ТОЛ-а је промоција Лазаревца као атрактивног туристичког одређишта, очувања културно историјских вредности и развој потенцијала града, док је циљ ТОЛ-а да Лазаревац буде важна тачка на туристичкој мапи, место у које се радо и поново долази. ТОЛ за своје канцеларије користи општински простор у самом центру града и има у овом тренутку три запослена.

Туристичка организација је носилац или учествује у организацији најзначајнијих општинских манифестација и то: Дани Лазаревца, Културно лето, Фестивал хумора за децу, Дани Европске баштине, Сајам вина, Дани Колубарске битке, Новогодишње сокаче и Новогодишња чаролија. Такође даје допринос у организацији манифестација чији су носиоци удружења са територије општине Лазаревац.

Удружење драмских уметника „ПУЛС“ из Лазаревца основано је 11.09.2002. године као афирмација драмских уметника у својој струци чије би поље деловања било на територији општине Лазаревца, али и шире. Удружење користи простор Центра за културу Лазаревац. Удружење негује драмски, дечији и луткарски театар, а кроз различите секције има сарадњу са омладинском популацијом. Удружење је својим бројним поставкама узело учешће на бројним домаћим и страним фестивалима и освојило значајна признања.

На територији општине Лазаревац активно је 5 културно-уметничких друштава и то: **КУД „Димитрије Туцовић“** у Лазаревцу, **КУД „Диша Ђурђевић“** у Вреоцима, **КУД „Колубара“** у Великим Црљенима, **КУД „Младост“** у Степојевцу и **КУД „Рудар“** у Рудовцима. Наведена културно-уметничка друштва кроз различите секције фолклора (играчку, музичку и певачку) негује фолклорну традицију и традиционалне вредности.

4.3.7. Спорт

Спортске активности у општини Лазаревац одвијају се кроз рад 103 спортских клубова и удружења у оквиру 28 спортске гране, од којих су: 89 спортски клубови, 7 спортска удружења, 5 остале организације на бази учлањења, 1 спортско друштво и 1 територијални савез, са око 3000 регистрованих спортиста различитог узраста.

Савез спортова општине Лазаревац формиран је по завршетку II Светског рата када је посвећена велика пажња развоју физичке и телесне културе под називом Друштво за телесно васпитање „Партизан“, касније мења назив у Савез организација за физичку

културу СОФК-а. Под данашњим називом Савез ради од 1997. године када је извршена пререгистрација свих спортских савеза.

Савез спортова се бави и организовањем: спортских манифестација значајних за општину и град, школских такмичења на нивоу општине и рекреативних такмичења на нивоу општине.

Највећи број спортских активности реализује се у оквиру три спортско-рекреативна центра: Спортски центар „Колубара“ у Лазаревцу и Друштво за спорт, рекреацију и забаву „Спортски центар Рудовци“ у Рудовцима.

Спортско-рекреациони центар “Колубара” припада ПД РБ „Колубара“ и обухвата следеће објекте:

- *Нова спортска хала* корисне површине преко 3500м² и користи се за разне спортске манифестације: кошарку, рукомет и одбојку, а на трибинама има 1700 места за седење. У оквиру хале је затворени пливачки базен димензија 25×14 метара, који ради у зимском периоду а на располагању је грађанству и пливачком клубу “Колубара”. У оквиру хале су и гимнастичка сала, Сала за борилачке вештине, Сала за стони тенис. Одмах до нове хале урађена су два нова тениска терена са зидом за тренинге.
- *Стара спортска хала* корисне површине 1500 метара квадратних користи се за следеће спортове: кошарка и одбојка, куглање и стрељаштво, шах сала.
- *Фудбалски стадион* са трибинама за око 6000 гледалаца.
- *Атлетски стадион* у комплексу спортског центра, који има осам стаза. Поседује и бацалиште за копља и куглу и две јаме са залетном стазом за троскок и скок у даљ.
- Терени за мале спортове: за одбојку, мали фудбал и рукомет и за кошарку.
- Отворени пливачки базен олимпијских је размера 50×25х2 метра. У склопу овог комплекса изграђен је и мали базен за децу.
- Стрелиште “Тамнава” - 22 стрељачка места на 50 и 100 метара.

Друштво за спорт, рекреацију, забаву „Спортски центар Рудовци“ у Рудовцима је удружење грађана основано 1988. године које се бави организовањем спортских активности и манифестација. Спортски центар Рудовци обухвата терене за мале спортове, и то за: одбојку, мали фудбал, рукомет, кошарку и тенис.

4.3.8. Медији и информисање

Поред електронских медија који имају националну покривеност, медијски простор општине Лазаревац попуњавају: **Телевизија ГЕМ, Телевизија К:ЦН, Радио ГЕМ Нокси, Радио КИС, Радио Галакси и интернет портали: Гем Инфо, Кис Инфо, Праве новине и Право у центар.**

Наведене медијске куће прате потребе локалне средине. Кроз емисије и чланке различитог садржаја, обележавају и прате догађаје који су од важности за општину Лазаревац. Један од принципа стратегија наведених медијских кућа је креирање програма за младе и афирмација културних вредности и научних и технолошких достигнућа. Теме којима се највише баве су: борба против зависности (од наркотика, психоагенаса, алкохола и дувана), судска пракса и грађани, брига о заштити и унапређењу животне средине, репродуктивно здравље младих, проблеми младих са села у градској средини.

4.3.9. Заштита животне средине

Еколошке активности у општини Лазаревац одвијају се кроз рад неколико еколошких друштава и удружења: Еколошко друштво „ТУРИЈА“ Велики Црљени, Еколошко друштво „Вреоци“ Вреоци, Еколошко друштво „Шопић“ Шопић, Еколошко друштво „Барзиловица“ Барзиловица, Еколошко друштво „Барошевац“ Барошевац, Еколошко друштво „Лазаревац у зеленом“ Лазаревац, Еколошко риболовачко удружење "12 МАЈ" Миросалци.

4.1.11. Безбедност

Полицијска станица Лазаревац прати и анализира стање безбедности на територији општине Лазаревац, а нарочито појаве које погодују настајању и развоју криминалитета и адекватно реагује када је је безбедност угрожена. Такође, у полицијским пословима доприноси безбедносно – полицијској и наставно научној активности

4.1.12. Верске заједнице

Српска православна црква – Црквена општина Лазаревац основана је 1934. године. Осим редовних верских ритуала интензивирана је и мисионарска активност ове црквене заједнице те је у том контексту организован црквени хор. Црквена општина Лазаревац организује веронауку за децу после сваке недељне литургије. Такође, Црквена општина Лазаревац издаје часопис „Смисао“ са циљем да покуша да одговори на нека важна питања духовног али и ширег друштвено-социјалног карактера. При Црквеној општини Лазаревац установљена је Заједница за лечење и ресоцијализацију оболелих од болести зависности „Земља живих“ у Брајковцу. Циљ заједнице у Брајковцу је створити једно смоодрживо имање и домаћинство које ће се потребним сировинама снабдевати из сопствених ресурса. Тако ће се и оно што је примарно, терапскији рад са штићеницима, подићи на још виши ниво. Битан сегмент терапијског процеса је и рад који члановима брајковачке обитељи помаже у потрази за изгубљеним смислом.

Заједница „Земља живих“ - терапијска и рехабилитациона заједница основана уз подршку Српске православне цркве, која је потписала меморандуме о сарадњи са: Министарством здравља, Министарством унутрашњих послова и Српским лекарским друштвом. Заједница је доступна особама које се боре са зависностима или траже нови почетак. Рехабилитација се заснива на раду, молитви и заједничком животу у духу хришћанских вредности. У заједници се обављају пољопривредни, сточарски, занатски и уметнички послови, као и свакодневни духовни програм. Поред свештеника у раду са зависницима учествује и психотерапеут.

4.4. АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋИХ РЕСУРСА

3.4.1. Подршка Градске општине Лазаревац младима у општини

Градска општина Лазаревац је финансирала и спровела следеће активности:

- Стипендирање студената и средњошколаца са територије општине Лазаревац
- Превоз ученика на редовну наставу, такмичења, факултативне излете
- Награде за ученике и средњошколце са територије општине Лазаревац
- Омасовљавање школског спорта (спортска такмичења, текуће одржавање постојећих терена)
- Отварање омладинског простора у Степојевцу
- Финансирање програмских активности КУД-ова, драмских, ликовних и осталих културних удружења

4.5 СВОТ АНАЛИЗА

С <u>Предности</u> - Отворена Канцеларија за младе - Образован Савет за младе Већа градске општине Лазаревац - Подршка локалне самоуправе - Приступ културним садржајима у општини - Приступ локалним медијима - Отворен омладински простор за младе из руралне средине - Постојање инфраструктуре за бављење спортским, рекреативним и културним активностима	В <u>Слабости</u> - Неучествовање младих у предлагању и одлучивању у локалним органима власти - Недовољна информисаност о улози и раду Канцеларије за младе - Неповерење у институције - Непостојање Омладинског клуба - Незапосленост младих - Непостојање волонтерског сервиса - Проблем болести зависности
О <u>Могућности</u> - Дobar географски положај (близина Београда) - Промоција Програма за побољшање положаја младих у Градској општини Лазаревац за период 2026.-2028. године - Учешће на конкурсима и пројектима намењеним унапређењу положаја младих - Креирање нових мера помоћи за младе предузетнике - Развијање омладинског активизима - Организација манифестација, културних, уметничких и спортских догађаја за младе - Рад са ђачким парламентима	Т <u>Претње</u> - Недовољна сарадња између институција - Изостанак међугенерациског дијалога - Недовољан број предузећа и јавних институција заинтересованих за примање младих на практичну наставу, стручну праксу и волонтирање - Одлазак младих у друге средине, првенствено у Београд

4.6. АНАЛИЗА ПОТРЕБА МЛАДИХ

У складу са Законом о планском систему Републике Србије („Службени гласник РС”, број 30/18) и Уредбом о методологији израде докумената јавних политика („Службени гласник РС”, број 20/25), Канцеларија за младе је спровела истраживање потреба младих узраста од 15 до 30 година, како би се испитале њихове жеље, размишљања, интересовања и ставови. Резултати анкете, искоришћени су као полазна основа за израду овог програма. Поред тога, представљени резултати овог истраживања представљају значајан извор информација у вези са укључивањем младих у процес креирања јавних политика.

Упитником је обухваћено 437 испитаника старости од 15 до 30 година који живе на територији општине Лазаревац. У истраживању су учествовали ученици завршног разреда основне школе, ученици средњих школа, студенти, млади који су завршили школовање, запослени и незапослени млади, чиме је обезбеђен свеобухватан увид у потребе и интересовања младих.

Р.Б.	Године	Број испитаника	Пол			
			Мушки	Женски	Нешто друго	Не желим да се изјасним
1	15	61	33	28	/	/
2	16	39	28	9	2	/
3	17	48	16	31	1	/
4	18	138	47	86	4	1
5	19	6	3	3	/	/
6	20	7	4	3	/	/
7	21	11	8	3	/	/
8	22	14	11	3	/	/
9	23	10	7	2	1	/
10	24	13	13	/	/	/
11	25	7	5	2	/	/
12	26	25	16	8	1	/
13	27	16	13	3	/	/
14	28	14	7	7	/	/
15	29	22	15	7	/	/
16	30	6	3	3	/	/
УКУПНО		437	229	198	9	1

Анкета је спроведена у форми упитника којима су обухваћене следеће области:

- Образовање;
- Запошљавање;
- Активно учешће у раду локалне заједнице;
- Здравље и безбедност;
- Равноправност полова;
- Живот и будућност у локалној заједници.

У даљем тексту Програма, приказани су најзначајнији резултати анкете.

- Образовање

На графикону је приказан степен образовања испитаника

Означи степен образовања које имаш:

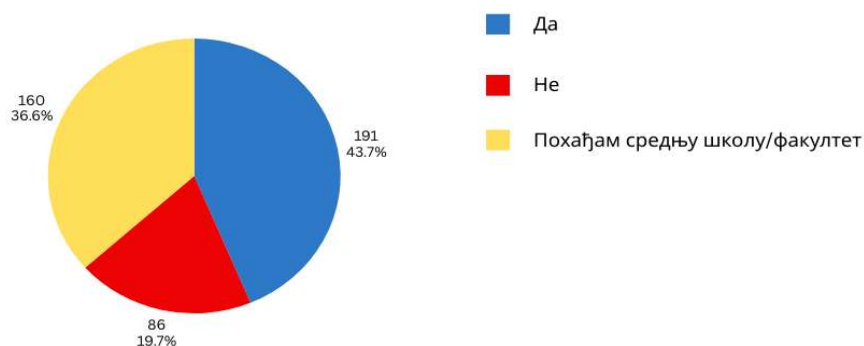

Истраживање је показало да су млади **делимично задовољни могућностима за школовање** у Лазаревцу (49,9% испитаника је задовољно, док 50,1% није задовољан могућностима), као и да 63,8% испитаника нема прилике да присуствује активностима неформалног образовања. Изражена је **велика заинтересованост младих** за овакве програме (93% испитаника), док је тек 7% испитаника изјавило да их не занимају садржаји неформалног образовања. Уколико би имали прилике да присуствују активностима неформалног образовања највеће интересовање су изразили за области: здравље младих (12,4%), запошљавање (12,3%), психолошке/педагошке теме (11,8%) и предузетништво (писање ЦВ-а, активно тражње посла итд.). Највише младих се информисе о активностима које се организују путем друштвених мрежа и сајта општине (24,5%).

- Запошљавање

На графикону је приказан број запослених и незаслених испитаника, као и број испитаника који похађају средњу школу/факултет

Да ли си запослен/а?

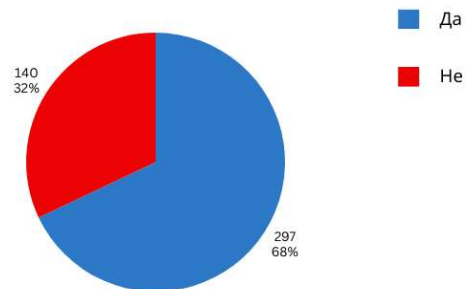

Од укупног броја запослених анкетираних **њих 68,3% не ради у струци за коју су се школовали**. Млади се најчешће информису о приликама за запослење путем: друштвених мрежа – 39,7% испитаника, сајтова за проналажење посла (Инфостуд, Лако

до посла, LinkedIn...) – 24,5% испитаника и локалних огласа и портала – 18% испитаника. Висок проценат младих (72,3%) сматра да би им стицање нових знања и вештина помогло у проналажењу посла. Такође, висок проценат младих (72,4%) изразило је жељу да отпочне самосталан посао, а само 33,1% испитаника је упознато са могућношћу добијања субвенција/неповратних средстава за покретање сопственог бизниса.

Забрињавајући број младих, чак 68% испитаника, размишља о одсељењу из општине због запослења.

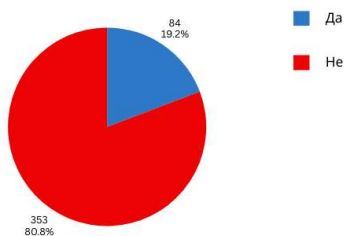
Да ли си размишљао/ла да се одселиш из града/општине због запослења?

- Активно учешће у раду локалне заједнице;

Анкета је показала да **доминатна група младих (80,8%) сматра да органи града/општине не посвећују довољну пажњу младима и њиховим потребама**. Један од најзначајнијих података из овог дела анкете је чињеница да млади **нису упознати** са радом Савета за младе (78%) и Канцеларије за младе (76,4%), док је 80,3% изразило жељу да се издвоји најмање један објект у граду – Омладински простор који би био искључиво намењен младима, у коме би се млади дружили, организовали разне активности и квалитетно проводили слободно време. Млади сматрају да би у простору намењеном младима требало организовати следеће садржаје: едукативне програме неформалног образовања, друштвене догађаје (квизови, дебате, караоке и сл.) и културно уметничка дешавања. Младе најчешће спречава да се укључе у активности које се реализују за младе: недостатак времена (30%), нису пронашли занимљиве садржаје до сад (20%) и немају информације о активностима (15%).

Да ли по твом мишљењу органи града/општине посвећују довољну пажњу младима и њиховим потребама?

За организацију којих садржаја у средини у којој живиш си заинтересован/а? (може и више одговора)

Значајан број младих, чак 75,1% наводи да никада није волонтирало. Кад је реч о областима у којима су млади активни, чак 27% младих није активно ни у једној области у којима си активан, док је највише њих активно у: спортским клубовима (30,6%), Црвеном крсту (8,7%) и културно – уметничким друштвима (8,1%). Међу младима преовлађује заинтересованост за организацију следећих садржаја у општини Лазаревац: спортских догађаја (15,5%), биоскопа и филмских пројекција на отвореном (13,9%), концерата (11,7%), хуманитарних акција (11%), затим квизова и вечери друштвених игара (9,2%). Велики број младих (87,6%) није упознат са могућностима за учешће у доношењу аката општине, попут Програма за унапређење положаја младих, а 77,1% младих никада није учествовао у некој од јавних расправа или другом облику учешћа

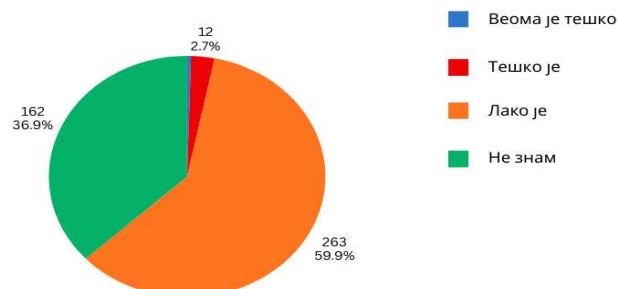
Изабери једну или више области у којима си активан:

- Здравље и безбедност

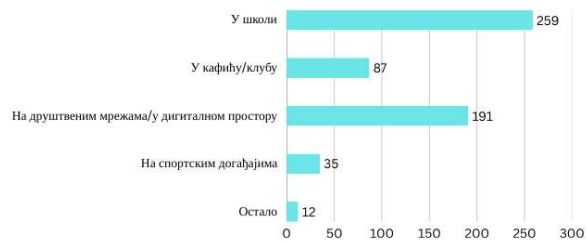
Висок проценат испитаника (67,3%) је изјавило да се осећа безбедно у месту у ком живи, а они који се не осећају безбедно наводе разлоге за то, као што су: неосветљеност неких делова града и насеља, премало полицијских службеника у општини и њихова неадекватна реакција на криминалне активности, превише наркомана, насилника и хулиганана на улицама Лазареваца, небезбедно понашање грађана у саобраћају и нестабилне политичке ситуације у држави. Млади у Лазаревцу (59,9%) су мишљења да је лако доћи до психоактивне супстанце, а већина младих (62,9%) није упозната да ли постоје програми/радионице/саветовалишта за превенцију злоупотребе психоактивних супстанци, алкохола, дувана, полно преносивих болести. Слична ситуација је и са програмима/услугама подршке за младе који имају неке изазове везане за **ментално здравље – 58,6% младих не зна** да постоји таква подршка, а 84% испитаника истиче да никада нису похађали радионице на тему менталног здравља. Велики број младих (79,6%) **сматра да је присутно насиље међу младима на територији општине Лазаревац.**

Да ли је по твом мишљењу у средини у којој живиш лако доћи до психоактивне супстанце?

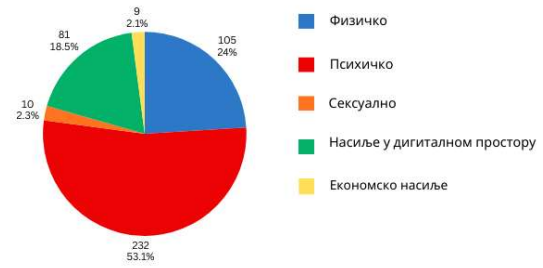

У графиконима су, према мишљењу испитаника, приказани најчешћи облици насиља и места на којима се вршњачко насиље највише дешава

Где се по твом мишљењу најчешће дешава вршњачко насиље? (може и више одговора)

Који облик насиља је најчешћи?

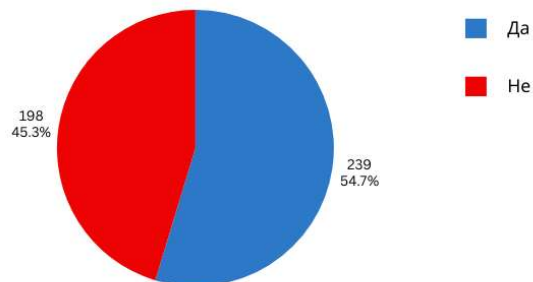

Већина младих (73,2%) није задовољна мерама које се у локалној заједници предузимају у вези унапређења безбедности младих.

- Равноправност полова

Више од половине младих (54,7%) сматра да се ради на мерама које доприносе равноправности полова у општини Лазаревац. Са друге стране, осталих 45,3% наводи у циљу постизања родне равноправности требало предузети: едукативне радионице, изрицање казни, стварања повољнијег окружења за запошљавање жена и економско оснаживање жена.

Да ли сматраш да се у твојој средини ради на мерама које доприносе равноправности полова?

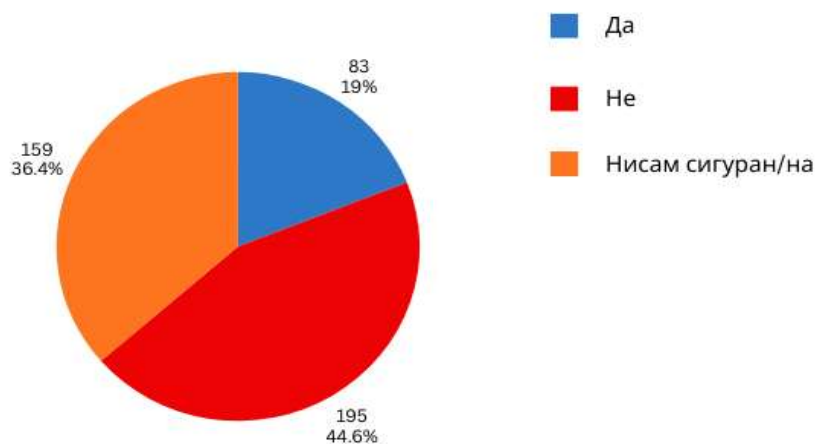

- Живот и будућност у локалној заједници

Као највеће проблеми са којима се млади суочавају у општини Лазаревац, испитаници истичу: запошљавање преко везе (11%), вршњачко насиље (10,8%), корупција (10,6%), незапосленост и економски проблеми (10,5%), лош образовни систем (8,3%) и криминал (8,3%). Младима у Лазаревцу највише недостаје како би били задовољнији квалитетом живота: организовани приступ и решавање проблема, нова радна места, простор за младе и више садржаја намењених младима, више спортских активности и културно уметничких манифестација, развијенија инфраструктура.

Одговор на питање „Да ли видиш себе у граду/општини за 10 година?“ приказан је у графикону и даје јасну слику о тренутним животним условима и перцепцији младих о животу у Лазаревцу.

Да ли видиш себе у граду/општини за 10 година?

4.7 КЉУЧНА ПИТАЊА И ПРОБЛЕМИ ПОЛОЖАЈА МЛАДИХ

Проблеми младих у нашој земљи, па и у општини Лазаревац, бројни су и разноврсни. Политика за младе дуго година није била приоритет одговорних чинилаца наше заједнице, па се проблемима са којима се млади суочавају нико није бавио на систематизован и ефикасан начин. Последњих година ситуација се мења на боље, али је неопходно уложити много више труда и укључити широк круг институција и организација које се баве младима у решавање њихових проблема.

• **Проблем активног учешће у раду локалне заједнице**

Потребе и проблеми младих не уочавају се као значајни у нашем друштву. Млади не играју активну улогу у одлучивању и код највећег броја младих људи приметна је незаинтересованост за друштвене токове. Млади прихватају да политику о њима воде и осмишљавају они чланови друштва који нису више у њиховој старосној категорији.

Сличан проблем имају и млади у општини Лазаревац. Од њих се очекује да, као носиоци будућих друштвених промена, буду одговорни, да брзо реагују и учествују у процесу одлучивања, али права подршка да постану активни у локалној заједници, углавном изостаје. Уз то, млади нису довољно обавештени на који начин могу бити ефикасно укључени у одлучивање у локалној заједници. О активностима младих и могућностима њиховог укључивања у доношење одлука информације и обавештења нису систематизована, нити су разумљива младима. Млади морају да се мотивишу и подстакну да буду активни чланови друштва, нарочито када су у питању проблеми који их директно погађају. Доступност информација и проналажење начина да се млади заинтересују за учествовање у систему доношења одлука треба да буду приоритети у решавању овог проблема.

Мали проценат младих (чак 24,9%) се заиста опробало у волонтерском раду. Млади кроз волонтеризам и различите хуманитарне активности не само да доприносе заједници, већ и усвајају нова знања и вештине и промовишу активно учешће младих у локалној средини.

На територији општине Лазаревац не постоји ниједна права омладинска невладина организација, чије би активности биле првенствено усмерене на младе, њихове проблеме и потребе. То додатно отежава положај младих у овој општини и умањује могућности њиховог ангажмана. Канцеларија за младе треба да помогне младима да се самоорганизују и оснивају омладинска удружења, јер ће на тај начин најбоље допринети себи, али и целокупној заједници.

Оснивањем КЗМ начињен је први корак ка озбиљнијем и свеобухватнијем решавању наведених проблема и потреба младих. Због тога је веома важно да се рад КЗМ и на даље финансијски и институционално помаже.

• **Проблем незапослености младих**

Незапосленост представља један од водећих проблема са којим се суочавају млади, али и целокупна заједница. Свеукупан развој једног друштва зависи од успешности решавања проблема незапослености, пре свега млађе популације.

Према евиденцији НСЗ, у Лазаревцу је највише младих са завршеном средњом школом који траже посао. Њихово формално образовање најчешће не одговара потребама привреде. Наш образовни систем није довољно флексибилан и споро одговара на промене до којих долази на тржишту рада. Осим тога, млади нису у довољној мери информисани на који начин могу да покрену сопствени бизнис или да се преквалификују за неко друго занимање. О томе говори и податак да млади који су учествовали у истраживању спроведеном за потребе овог ЛАП-а наводи да би доласком у КЗМ највише волели да добију информације о могућностима за запослење. У том смислу, НСЗ у сарадњи са КЗМ, локалним медијима и невладиним сектором треба да уложи више напора да информације о програмима и активностима које спроводи (сајмови

запошљавања, обуке, курсеви, програми доквалификација и преквалификација, програми самозапошљавања) буду доступнији младима.

Што се тиче неформалног образовања, млади су у истраживању које је спроведено за потребе овог програма навели да су највише заинтересовани за неформално образовање у области: здравља младих (12,4%), запошљавања (12,3%), психолошких/педагошких тема (11,8%) и предузетништва (писање ЦВ-а, активно тражње посла, итд.). Одређена понуда оваквих едукација у општини постоји, али не у довољној мери. КЗМ треба да буде организатор и/или посредник у организовању оваквих програма који ће младима помоћи да савладају нове вештине.

Недостатак радног искуства и стручне праксе још је један од проблема са којима се суочавају млади општине Лазаревац приликом тражења посла. Волонтирање и стручна пракса у току школовања код нас нису заступљени у довољној мери. Младима треба омогућити да стечено теоријско знање током школовања подупру и практичним радом, како би побољшали своју конкурентност на тржишту рада. На овом проблему треба координисано да раде НСЗ, школе и универзитети и привредни сектор.

Истраживање и праћење тржишта рада, организовање различитих обука и курсева, информисање младих о дефицитарним занимањима и начинима самозапошљавања, само су неки од корака које Канцеларија за младе, у сарадњи са НСЗ, локалном самоуправом, привредним субјектима и цивилним сектором, треба да предузме у циљу решавања проблема незапослености младих.

- **Недовољни и неадекватни културно-образовни, спортски и други садржаји за младе**

Млади у општини Лазаревац свесни су да своје слободно време не проводе на најквалитетнији начин. У спроведеном истраживању наводе да понуда културних, спортских и забавних садржаја у општини није на задовољавајућем нивоу. Културни центар Лазаревац и Библиотека организују културно-образовне програме, али то није довољно, нарочито ако говоримо о интересовањима савремене омладине.

Млади су нарочито заинтересовани за спортске активности. Лазаревац има одличну спортску инфраструктуру, али је потребно радити на промовисању значаја бављења спортом и омогућити младима у мањим насељима приступ спортским активностима.

Креативне радионице и секције постоје у програмима основних школа, као и у оквиру Културног центра, али млади нису у довољној мери заинтересовани за учешће у њима. Највећи број њих би, ипак, волео да се организују друштвени догађаји (квизови и вечери друштвених игара, дебате, караоке и сл.), културно уметничка дешавања (биоскоп и филмске пројекције на отвореном, музички концерти) и хуманитарне акције.

Основни проблем који се може уочити када су у питању млади и њихово слободно време је недостатак информација. Постојећи начини информисања младих о дешавањима за младе, неадекватни су и у раскораку са потребама младих. Осим тога, млади се углавном на културним дешавањима појављују само као пасивни посматрачи, па је потребно осмислити начине како да се млади што више ангажују и у осмишљавању и реализацији програма за младе.

Канцеларија за младе је добра полазна основа за ангажовање младих у свим сегментима. То је место на којем млади могу да се информишу о свим за њих важним питањима, али и да се окупљају, друже и заједничким радом стварају нове и квалитетне програме.

- **Здравље и безбедност младих**

У оквиру друштвене бриге за здравље, посебну пажњу треба посветити здрављу младих. Изузетно је важно кренути на време са едукацијом деце и омладине о значају превенције.

Носилац здравствене заштите на територији општине Лазаревац је Дом здравља, са мрежом амбуланти у осталим насељима. Иако је мрежа амбуланти добро распоређена,

да би здравствена заштита становништва била боља потребно је улагање у модернију опрему, али и у реконструкцију дотрајалих објеката.
програмима/услугама подршке за младе који имају неке изазове везане за **ментално**

Млади у Лазаревцу немају довољно информација о програмима/услугама подршке за младе који имају неке изазове везане за ментално здравље. Недостаје саветовалиште за младе, али и омладинске организације које ће се бавити промовисањем здравих стилова живота младих. У недостатку здравственог образовања, у школама је неопходно организовати предавања и радионице са темама које се тичу здравља младих (репродуктивно здравље, штетан утицај алкохола, дроге и дувана, емотивна стања, здрава исхрана).

Поред свега наведеног, неопходно је и организовање сталних активности на пољу едукације и саветовања младих, кроз сарадњу са различитим установама, а све у циљу развијања личне одговорности младих за сопствено здравље.

С обзиром на целокупну слику нашег друштва у протеклих неколико деценија не треба да чуди, али свакако треба да забрине, повећан број насилничког понашања, мржње и дискриминације код младих људи. Нарочито је примећено да је насилно понашање младих у највећем броју случајева условљено конзумирањем алкохола и дрога, што такође представља све већи проблем. Старосна граница када млади први пут пробају алкохол, дукан и дрогу је све нижа (између шестог и осмог разреда). Такође, велики број социјално угрожених младих је из тзв. дисфункционалних породица, у којима често трпе насиље. Код младих из оваквих породица често се јављају адолесцентске кризе, отуђеност, депресија, лоши резултати у школи.

Да би се овим младим људима помогло на адекватан начин потребно је радити на превенцији. Неопходан је превентивни рад у циљу спречавања насиља у породици и у вршњачким групама. Такође, потребно је осмислити превентивни програм рада са децом из ризичних породица и децом и омладином са поремећајем у понашању (хиперактивност, агресија у односу на осталу децу).

Да би се ови проблеми решавали на адекватан начин потребно је обезбедити бољу сарадњу свих институција на локалном нивоу које се баве децом и омладином (школе, предшколске установе, одељење Градског центра за социјални рад, Дом здравља, локална самоуправа, КЗМ).

4.9. КОНСУЛТАТИВНИ ПРОЦЕС И ПОСТУПАК ЈАВНЕ РАСПРАВЕ

4.9.1. Консултативни процес

4.9.2. Поступак јавне расправе

Јавна расправа о нацрту Програма организована је у периоду _____. Јавна расправа представља завршну фазу израде Програма, након чега се, уз анализу пристиглих коментара, план упућује надлежном органу на усвајање.

Учешће на јавној расправи је омогућено најширем кругу грађана, при чему они дају предлоге и коментаре на нацрт Програма. Јавна расправа је механизам којим грађани могу да доставе своје коментаре, допуне или измене.

Пре организована јавне расправе, нацрт Програма је јавно представљен и то ће се путем локалних медија, сам нацрт је постављен на званичну веб презентацију Општине.

На јавној расправи, учесници су дали следеће предлоге и коментаре:

Одељак 5 ВИЗИЈА

Млади у Лазаревцу активно и равноправно учествују у свим аспектима друштвеног живота заједнице, а органи општине и сви остали релевантни субјекти у општини стварају услове да Лазаревац буде средина у којој млади могу у потпуности да развијају свој потенцијал и доприносе личном и друштвеном развоју

Одељак 6 ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ

6.1. Приоритети у унапређењу положаја младих

При унапређењу положаја младих приоритети којима би требало да се максимализује ефекат спровођења Програма биће:

- 1) Повећање обима, квалитета и примерености услуга и активности намењених младима;*
- 2) Ојачавање локалних ресурса за омладински рад;*
- 3) Развијање регионалне сарадње за спровођење омладинске политике.*

Приоритети су засновани на идеји да фундаменталне промене у прилагођености програмских садржаја за младе, повећању њихове разноврсности, доступности и обухвата, су могуће само ако се локални капацитети свих актера у заједници који раде са младима, а посебно Канцеларије за младе, ојачају, додатно умреже и прилагоде партиципативном менаџменту који укључује и саме младе. Са друге стране, компензација за недостатке ресурса у самој заједници, у многим случајевима може се пронаћи коришћењем ресурса у региону.

6.2. Општи циљ

Унапређен квалитет живота младих и створени услови за активно учешће младих у друштвеном животу Општине.

6.3. Посебни циљеви

- 6.3.1. Оснажен активизам и повећавана мобилност младих;**
- 6.3.2. Унапређени сви облици запошљавања, samozapošljavanja и предузетништва младих;**
- 6.3.3. Унапређени културни, спортски и други садржаји за младе;**
- 6.3.4. Унапређена социјална инклузија и здрави стилови живота младих.**

Посебни циљеви су одговарају дефинисаним проблемима у Програму. Међутим, сходно прихваћеном холистичком приступу у развоју националне и локалне омладинске

политике, активности на реализацији једног посебног требало би да доприносу и стварању претпоставки или директном остварењу других посебних циљева, те стога овако дефинисани посебни циљеви осликавају логичку шему управљања променама која стално тежи да пружи допринос интегралној промени положаја младих у заједници.

Посебан циљ 6.3.1.

Оснажен активизам и повећавана мобилност младих

Овај посебан циљ за развој заједнице у директној је вези са проблемима неразвијености грађанског активизма, партиципације младих у процесима одлучивања у школама, установама културе и нарочито у доношењу општих аката локалне самоуправе.

Разматрани проблеми могу се груписати на следећа специфична проблемска подручја:

- Апатија и незаинтересованост младих: непреузимање одговорности, одсуство препознавања сопствене важности и самопоуздања, креативности, одсуство осећаја припадности заједници;
- Млади немају добар приступ информацијама о могућностима њиховог учешћа у друштву и неформалном образовању;
- Недостатак простора и мали број удружења са чијим деловањем би се млади идентификовали: простор за рад и информисање, одсуство подршке за одрживост организација и иницијатива младих;
- Нема омладинских програма и адекватних пројеката који би заинтересовали ширу друштвену заједницу;
- Недовољан број трајних и одрживих волонтерских програма и недовољан број волонтера.

За наведени циљ предвиђене су следеће мере:

6.3.1.1. Ојачани капацитети КЗМ;

6.3.1.2. Повећан ниво информисања младих о могућностима омладинског активизма и програмима за младе;

6.3.1.3. Повећан активизам и волонтеризам младих у Лазаревцу;

Посебан циљ 6.3.2.

Унапређени сви облици запошљавања, самозапошљавања и предузетништва младих;

Овај посебан циљ је у вези са проблемима незапослености и недостацима образовног система и система неформалног образовања.

Разматрани проблеми могу се груписати на следећа специфична проблемска подручја:

- Недовољна понуда неформалног образовања, утиче на ниже квалификационе способности незапослених младих.
- Средњошколци стечена знања недовољно продубљују кроз праксу, те на тржишту рада наступају без искуства које им је потребно да би се запослили;
- Млади који поседују ресурсе за бављење пољопривредом недовољно су подржани од локалних и регионалних стручних служби које би требало да им олакшају приступ знању и информацијама и контактима потребним за успех на компетативном тржишту;
- Неразвијен процес каријерног вођења и саветовања, који има за циљ да младима олакша одабир школе и будућег занимања и проналажење посла;

- Предузетнички дух код младих је недовољно развијен, а не постоји изграђен систем подстицања и развоја предузетништва код младих.

За наведени циљ предвиђене су следеће мере:

6.3.2.1. Унапређена конкурентност младих на тржишту рада путем унапређења формалног и подстицањем различитих облика неформалног образовања младих;

6.3.2.2. Развијене услуге каријерног вођења и саветовања код свих релевантних актера (школе, НСЗ, КЗМ.)

6.3.2.3. Предузете активности на подстицању предузетништва кроз различите програме и мере подршке младима који почињу сопствени бизнис;

6.3.2.4. Промовисан и подржан развој младих који се баве пољопривредом у руралним подручјима.

Посебан циљ 6.3.3.

Унапређени културни, спортски и други садржаји за младе;

Овај посебан циљ је у директној вези са проблемима у вези са културно-образовним и спортским садржајима, као и са недовољном понудом за квалитетно провођење слободног времена уопште.

Разматрани проблеми могу се груписати на следећа специфична проблемска подручја:

- Неадекватан квантитет и квалитет културно-образовних, спортских и других забавно-рекреативних садржаја за младе
- Мали број и неадекватна опремљеност објеката и простора намењених младима (простор за рад и реализацију садржаја),
- Неадекватно информисање о дешавањима за младе - постојећи начини информисања младих у раскораку са потребама младих
- Недовољна партиципација младих у осмишљавању културно-образовних, спортских и других забавно-рекреативних програма
- Недостатак различитих видова неформалног образовања

За наведени циљ предвиђене су следеће мере:

6.3.3.1. Млади укључени у креирање и реализовање културних, спортских и забавно-рекреативних садржаја;

6.3.3.2. Обезбеђени и успостављени простори за младе;

6.3.3.3. Развијени нови облици забавно-рекреативних активности, атрактивних за младе;

6.3.3.4. Унапређени облици неформалног образовања младих;

Посебан циљ 6.3.4.

Унапређена социјална инклузија и здрави стилови живота младих.

Овај посебан циљ је у директној вези са проблемима локалне здравствене заштите, ангажовања младих у организацијама које се баве превенцијом и смањењем болести зависности, заштите репродуктивног здравља, сузбијањем наркоманије и алкохолизма.

Безбедност младих у саобраћају, у школи или на местима на којима се окупљају млади, у јасној је вези са питањима социјалне патологије која нпр. произилазе из наркоманије и опијања. Такође, приоритет је повезан и са неопходношћу унапређења социјалне заштите, путем едукације и директним ангажовањем младих.

Разматрани проблеми могу се груписати на следећа специфична проблемска подручја:

- Недовољно организованог и континуираног рада на превенцији: болести зависности (пушење, алкохолизам, наркоманија), сексуално преносивих болести и ХИВ-а, менталних проблема у развојном добу, агресивног понашања и насиља
- Недовољно развијена свест младих о здравим стиливима живота и недостатак подршке правилном психо-физичком развоју младих у областима: развоја здраве и стабилне личности код младих, рекреација, исхрана и репродуктивно здравље.
- Поремећено понашање младих због неконтролисаног конзумирања: алкохола, цигарета и психоактивних супстанци.
- Релативно висок број социјално угрожених младих и младих из сиромашних породица.

За наведени циљ предвиђене су следеће мере:

6.3.4.1. Унапређена социјална одговорност заједнице према младима;

6.3.4.2. Повећано ангажовање младих у области социјалне заштите;

6.3.4.3. Повећана свест о здравим стиливима живота;

6.3.4.4. Унапређен психофизички развој младих.

Одељак 7. МЕХАНИЗМИ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ

7.1. Управљање процесом спровођења Програма за унапређење положаја младих

Главни актер у спровођењу Програма је Канцеларија за младе. Канцеларија за младе биће и спона са надлежним органима локалне самоуправе и другим субјектима задуженим за реализацију мера и активности предвиђених Програмом. У спровођењу Програма, у складу са својим надлежностима учествоваће Савет за младе Већа градске општине Лазаревац. Задатак Савета за младе је да својим одлукама обезбеди услове да се планиране активности реализују у усвојеним роковима.

Резултати рада Канцеларије за младе и Савета за младе, кроз извештаје за чију су израду задужени локални координатор/ка и Савет за младе, биће презентовани Председнику градске општине.

Праћење и евалуација

Процес праћења (мониторинга) и евалуације спровођења Локалног акционог плана за младе вршиће

Тим за евалуацију – прати и оцењује реализацију мера и активности и резултате предвиђених Програмом и о томе извештава шестомесечно Савет за младе.

Тим за евалуацију чине чланови следеће структуре:

1. Представник/ца Градске општине;
2. Представник/ца Савета за младе
3. Представници организација из области које су обухваћене Програмом;
4. Представник/ца НВО у чији су рад укључени млади;

Извештај Тима за евалуацију доставља се Председнику градске општине и Савету за младе, преко Канцеларије за младе. Овај Извештај је основни документ на основу којег ће се радити ревизија програма, јер он треба да садржи процену делотворности свих мера које су финансиране као и њихов утицај на локалну средину.

Анекс 1
Акциони план за 2026. годину (и континуирано)

Посебан циљ	Мера	Активности	Рокови	Очекивани резултат	Индикатор	Реализатор и	Финансиј ска средства
6.3.1. Оснажен активизам и повећавана мобилност младих	6.3.1.1. Ојачани капацитети КЗМ;	Промовисање активности КЗМ	интензивно јануар.- март; континуирано надаље	Појачана свест о КЗМ као главном покретачу активизма младих	Број медијских наступа Број одштампаних и подељених материјала	КЗМ, локални медији	200.000,00
	6.3.1.2. Повећан ниво информисања младих о могућностима омладинског активизма и програмима за младе;	Формирање Омладинског клуба	јануар- децембар	Реализовање свих активности младих у адекватном простору	Опремљен простор	КЗМ, ГО	-
		Састанак КЗМ и релевантних локалних и регионалних КЗМ и НВО са циљем успостављања и/или јачања сарадње	током године	Утемељена и започета сарадња са суседним КЗМ и лок. и рег. НВО	Број заједнички реализованих акција/пројеката у току године	КЗМ	200.000,00
		Подстицање оснивања и функционисања ђачких парламената	током године	Већи активизам младих, упознавање са проблемима у образовању	Основани ђачки парламенти Број одржаних састанака	КЗМ, школе	/
	6.3.1.3. Повећан активизам и волонтеризам младих у Лазаревцу;	Подстицање волонтеризма младих, оснивање и функционисање волонтерског центра при КЗМ	током године	Повећана свест о волонтеризму као виду активизма	Основан волонтерски центар, број волонтера,	КЗМ, НВО	500.000,00
		Промотивне активности поводом значајних датума за младе Лазаревца (Дан младих, Дан волонтера итд.)	12. август 1. и 5. децембар	Повећана свест младих и читаве заједнице о проблемима и потребама младих	Број учесника, Број уличних акција, подељен промо материјал	КЗМ, НВО	300.000,00
	6.3.2.1. Унапређена конкурентност младих на тржишту рада путем унапређења формалног и подстицањем различитих облика неформалног образовања младих; 6.3.2.2. Развијене услуге каријерног вођења и саветовања код	Организовање обука за активно тражење посла и	током године	Млади успешнији на тржишту рада	Број семинара Број учесника семинара	НСЗ, ГО, КЗМ, ср. школа	200.000,00

6.3.4. Унапређен а социјална инклузија и здрави стилови живота младих	6.3.4.1. Унапређена социјална одговорност заједнице према младима; 6.3.4.5. Повећано ангажовање младих у области социјалне заштите; 6.3.4.6. Повећана свест о здравим стилима живота; 6.3.4.7. Унапређен психофизички развој младих	Стипендије, једнократна помоћ и остале уобичајене врсте помоћи младих (информативна и саветодавна помоћ)	током године	Обезбеђене једнаке шансе за све младе Подстакнути таленти	Број стипендија Број помог. соц. угрожених младих	ГО	-
		Иницирање и покретање једне хуманитарне акције (хуманитарни концерт, прикупљање прилога)	током године	Подигнута социјална свест и одговорност Побољшан положај соц. угрожених младих	Број особа које су уделиле помоћ Квантитет помоћи	КЗМ, Црвени крст, школе, профитабилна предузећа, НВО	-
		Организовање трибине за младе (промовисање здравог начина живота на тему: наркоманије, превенције АИДС-а, оснаживања инклузивног процеса и др.)	током године	Млади упознати са ризицима и укључени у превентивне кампање	Број информисаних младих	КЗМ, школе, Црвени крст, НВО	100.000,00
		Партиципирање у акцијама ЦК и другим акцијама здравствене и соц. заштите (добровољно давање крви у средњим школама, Светски дан борбе против пушења...)	Током године	Подстакнута хуманост и солидарност код младих Здравији млади	Број младих који учествују у акцијама	Црвени крст, КЗМ, школе, ЦСР, ДЗ	-
	УКУПНО:						2.000.000,00

Анекс 2
Акциони план за 2027– 2028. годину

Посебан циљ	Мера	Активности	Очекивани резултат	Индикатор	Реализатори
6.3.1. Оснажен активизам и повећавана мобилност младих	6.3.1.1. Ојачани капацитети КЗМ;	Перманентне кампање промовисања КЗМ усмерена ка младима, привредном сектору и заједници уопште	Подигнута свест о важности КЗМ Јака и респектабилна КЗМ као главни актер у пољу омлад политике	Квалитет кампања Број младих који подржава рад КЗМ Обим материјалне подршке привр. сектора	КЗМ
		Даље развијање сарадње КЗМ-а са другим КЗМ, релевантним локалним, регионалним и ЕУ НВО	Развијена сарадња са другим КЗМ и лок. и рег. НВО Заједнички партнерски пројекти	Број заједнички реализованих пројеката у току године	КЗМ, локалне, регионалне и међунар. НВО
		Активан рад Омладинског клуба Оснивање и рад омладинских група на сеоским подручјима	Повећан активизам младих и програми за младе Организованији и информисанији млади	Број активности. Број младих који учествују у раду Клуба Број посетилаца	Омладински клуб, КЗМ, ГО
		Координирање мрежом омладинских сарадника који прикупљају и обликују информације значајне за младе у заједници	Активно укључивање и активирање младих из руралних средина по питањима омл. политике Креирање базе за умрежено деловање на читавој територији Општине	Број и активност основаних група	КЗМ, ГО, МЗ, школе
	6.3.1.2. Повећан ниво информисања младих о могућностима омладинског активизма и програмима за младе;	Одржавање и даље унапређивање сајта КЗМ, креирање портала	Млади упознати са могућностима за развој омладинских активности Информисани млади	Укључено најмање 30 омладинских активиста	КЗМ, школе
		Формирање волонтерског сервиса при КЗМ и промовисање волонтеризма	Боља информисаност младих Видљив рад КЗМ	Број посета сајта	КЗМ
		Рад на пројектима у оквиру ЕУ програма "Млади у акцији"	Развијање свести о волонтеризму као начину деловања у заједници и повећан број волонтера Створена основа за системски развој волонтеризма Млади укључени у ЕУ пројекте	Основан волонтерски сервис Активности Сервиса Број младих волонтера	КЗМ, ГО, МОС
	6.3.1.3. Повећан активизам и волонтеризам младих у Лазаревцу;	Континуирано едуковање координатора КЗМ и других омладинских радника	Едуковани радници спроводе квалитетније активности	Број и величина пројеката Број донираних пројеката	КЗМ, локалне и регионалне НВО,
		Волонтерско активирање младих у одржавању локалних манифестација	Повећана свест о волонтеризму као	Квалитет и ефикасност рада КЗМ	КЗМ, релевантни едукатори
		Пројекти међуопштинске и међународне размене			

		Обележавање Дана младих Иницирање формирања и рада једне НВО младих Активирање младих у очувању животне средине	виду активизма Повећана могиљност младих Стицање нових искустава Учвршћивање познанстава Повећана свест младих и читаве заједнице о проблемима и потребама младих Промовисани стандарди ЕУ политике за младе Повећан активизам младих Ојачан цивилни сектор који се бави младима Повећан активизам младих Подигнута еколошка свест	Број младих волонтера Број реализованих пројеката Број обухваћених младих Реакција заједнице и младих Број учесника Медијска праћеност Број чланова организације Број реализованих пројеката Број акција Број младих учесника	КЗМ, школе КЗМ, ГО, школа, НВО КЗМ, школа КЗМ, нова НВО КЗМ, ГО, МЗ, школе, ловачка и роболов. друштва
6.3.2. Унапређени сви облици запошљавања, самозапошљавања и предузетништва младих;	6.3.2.1. Унапређена конкурентност младих на тржишту рада путем унапређења формалног и подстицањем различитих облика неформалног образовања младих; 6.3.2.2. Развијене услуге каријерног вођења и саветовања код свих релевантних актера (школе, НСЗ, КЗМ.) 6.3.2.3. Предузете активности на подстицању предузетништва кроз различите програме и мере подршке младима који почињу	Континуирана сарадња са НСЗ на едукативним програмима тражења посла: организовање курсева за активно тражење посла и стицање нових вештина (рачунари, језици), доквалиф. и преквалификација Наставак програма каријерног вођења и саветовања за младе Организовање омладинских сајмова запошљавања	Смањена незапосленост младих Стицање додатних вештина незапослених младих Млади успешнији на тржишту рада Млади успешно граде каријеру Млади успешнији на тржишту рада Унапређење волонтеризма Стицање практичних вештина.	Број младих на евиденцији НСЗ Број различитих врста услуга Број младих обухваћен програмом Број сајмова Број учесника на сајму Број запослених младих Број младих волонтера	КЗМ, НСЗ КЗМ, регионална НВО, ср. школе, НСЗ, МОС КЗМ, НСЗ, ГО, МЕРП, привредници КЗМ, ГО, школе, фирме и установе

	сопствени бизнис; 6.3.2.4. Промовисан и подржан развој младих који се баве пољопривредом у руралним подручјима.	Анимирање предузећа и установа за ангажовање волонтера			
6.3.3. Унапређени културни, спортски и други садржаји за младе	6.3.3.1. Млади укључени у креирање и реализовање културних, спортских и забавно-рекреативних садржаја; 6.3.3.2. Обезбеђени и успостављени простори за младе; 6.3.3.3. Развијени нови облици забавно-рекреативних активности, атрактивних за младе; 6.3.3.4. Унапређени облици неформалног образовања младих“	Настављање са неговањем постојећих и иницирање нових образовних и креативних радионица, курсева и школа (школа страних језика, школа информационе писмености, музичка радион, новинарска...) Креирање културно-уметничких програма за младе (трибине, филмске пројекције, изложбе, књиж. вечери...) Организовање спортских манифестација Организовање музичких и забавних манифестација за младе Обука тренера и спровођење радионица из финансијске писмености младих Уређење простора за културно-уметничке и забавне програме у сеоским насељима	Едуковани млади Развијене креативних способности младих Идентификовани млади таленти Реализовани културни програми за младе подижу културни ниво младих Повећано учешће младих у креирању и учествовању у спортским програмима Повећано учешће младих у креирању и посети културно-забавних програма Створени људски ресурси за финансијску едукацију младих Едуковани млади добро управљају својим новцем Створени предуслови за организовање културно-уметничких и забавних програма за младе Створени предуслови за бављење спортом младих	Број радионица и школа Број полазника, тј. учесника Број идентификованих талената Број одржаних програма Број младих посетилаца Број манифестација Број младих учесника и посетилаца Број манифестација Број младих учесника и посетилаца Број обучених тренера Број одржаних радионица Број уређених простора Број културно-уметничких и забавних програма Број уређених терена Број организованих дешавања	ОК, КЦ, Библиотека, Музеј, КЗМ, сеоски ДК и библиотеке ОК, КЗМ, КЦ, Библиотека, сеоски ДК и библиотеке КЗМ, ТО, ГО, МЗ, спортски клубови КЗМ, КЦ, ТО, ГО, ОК, сеоски ДК КЗМ, релевантна НВО ГО ГО

		Уређење спортских терена у сеоским насељима			
6.3.4. Унапређена социјална инклузија и здрави стилови живота младих		Уобичајене активности које финансира ГО: стипендије, награде, ужина, превоз и др.	Обезбеђене једнаке шансе за све младе Подстакнути таленти	Бр. младих који користи помоћ Број награђених Број стипендиста	ГО
		Координирање радом омладинских волонтера који учествују у превентивним програмима у заједници; рад на анимирању и обуци нових волонтера Анимирање заједнице и лобирање код кључних актера за успостављањем/ унапређењем саветовалишта за младе и социјалног сервиса за рањиве групе младих	Вршњачки едукатори укључени у превентивне кампање Млади упознати са ризицима Боља информисаност о здрављу Млади добијају адекватну помоћ Унапређење квалитета живота рањивих група младих	Број обучених младих едукатора за заштиту репродуктивног здравља, превенцију болести завистности...) Број организованих активности на плану анимирања и лобирања Успостављени/ унапређени саветовалиште и сервис	КЗМ, школе, локалне и регионалне НВО КЗМ, ДЗ, ЦСР, ГО, релевантне НВО
	6.3.4.1. Унапређена социјална одговорност заједнице према младима;	Едукативне радионице и пројекти (Ненасилна комуникација, Превенција ризичних ситуација, Конструктивно решавање конфликта, Родна равноправност, Инклузија младих Рома...)	Смањен број насиља међу младима Подигнута свест младих о родној равноправности Инклузија младих Рома...	Број радионица Број учесника	Лок. и рег. НВО, психолошко педагошка служба у школама, КЗМ
	6.3.4.8. Повећано ангажовање младих у области социјалне заштите;	Акције и пројекти у вези са инклузијом младих ОСИ	Укључивање младих са хендикепом у активан живот заједнице	Број младих обухваћен акцијама Број реализованих пројеката	КЗМ, НВО, ЦСР, ЦК
	6.3.4.9. Повећана свест о здравим стиливима живота;	Промовисање здравих стилова живота	Промотивно-едукативне активности, медијски наступи и др. подигли свест младих о вредности здр.стл. живота	Број активности. Медијска прапраћеност	
	6.3.4.10. Унапређен психофизички развој младих	Еколошке акције	Чистија животна средина Развијање и јачање еколошке свести	Број акција Број учесника	КЗМ, ДЗ, НВО, Медији
		Иницирање хуманитарних акција усмерених ка соц. угроженим младима	Подигнута социјална свест и одговорност	Број особа које су уделиле помоћ Квантитет помоћи	КЗМ, ГО, МЗ, НВО,
		Анимирање младих да учествују у акцијама здравствене и соц. заштите (добровољно давање крви, Светски дан борбе против сиде, Светски дан борбе против пушења...)	Побољшан положај соц. угрожених младих	Број младих који учествују у акцијама	КЗМ, школа, профитабилна предузећа
			Подстакнута хуманост и солидарност код младих Здравији млади		КЗМ, ОК, ЦК, , школе, ЦСР, ДЗ

